

Welkom

Living Lab Day 2024

Welkom

Carolien Huisman

Programmamanager Living Lab Regio Foodvalley Circulair

en

Marco Verloop

Wethouder Gemeente Veenendaal (financiën, economie en duurzaamheid)

Regio Foodvalley
Circulair .

Uw dagvoorzitter

Suzan Klein Gebbink

Living Lab Regio Foodvalley Circulair

Regio Foodvalley
Circulair

Programma

09.30 uur	Welkom	Carolien Huisman en Marco Verloop
09.45 uur	Casus 1 Duurzaamheid kan alleen met jou! En wat doen wij?	Evelien Starreveld
09.55 uur	Vragen/reflectie	
10.10 uur	Casus 2 Gezond Bouwen; in Regio Foodvalley groeien huizen!	Arne Eindhoven en HP Prangmsma
10.20 uur	Vragen/reflectie	
10.40 uur	Korte pauze	
11.00 uur	Circulaire zeepkist	
11.30 uur	Plenair gesprek Hoe maken wij het samen rond?	
11.55 uur	Afronding	Rob den Hollander
12.00 uur	Circulaire netwerklunch	

Casus 1

Evelien Starreveld

Duurzaamheid kan alleen met jou! En wat doen wij?

Regio Foodvalley
Circulair

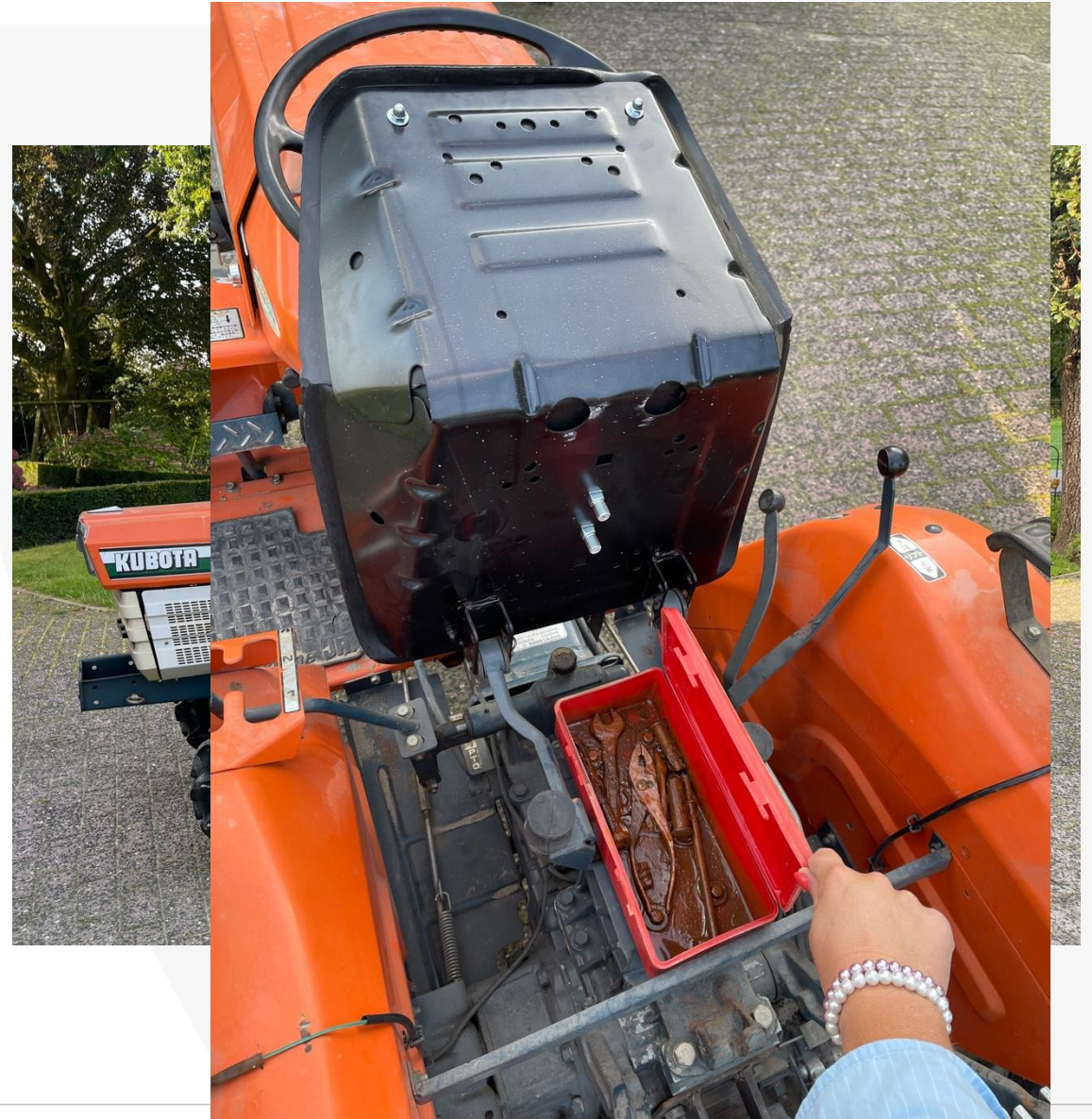

Duurzaamheid
kan alleen met
jou! En wat doen
wij?

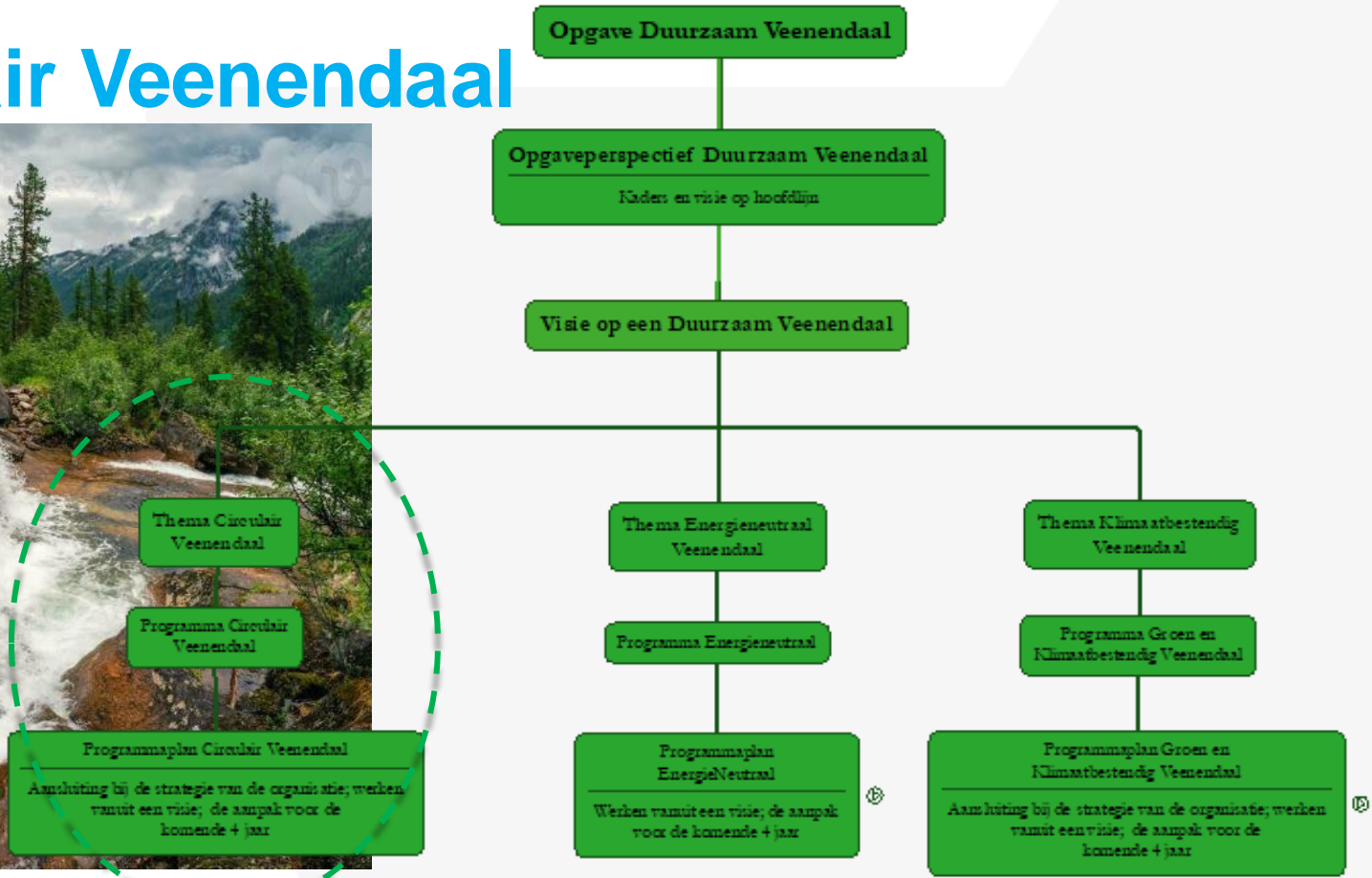

Welkom in Veenendaal

1. Kwaliteit
2. Makkelijk in onderhoud
3. Minder, beter, langer en opnieuw
4. Samenwerken zorgt voor verrassende resultaten
5. Een transitie van A naar...B...'iets'

Programma Circulair Veenendaal

Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen zoeken naar een meetbare en op de **uitvoering gerichte aanpak**.

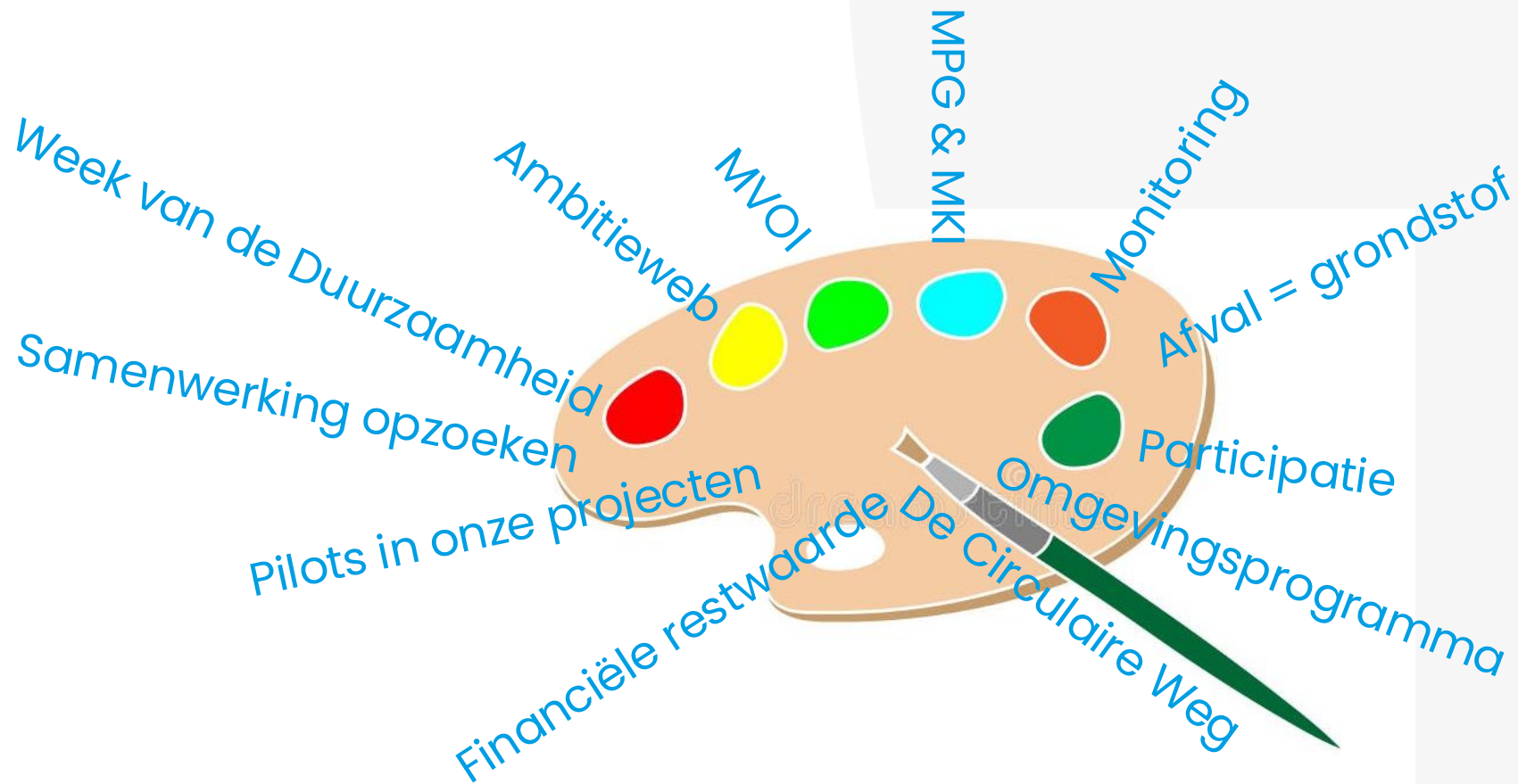
Eerste stap in de transitie naar een Duurzaam Veenendaal

BEWUSTWORDING

Voorbeelden van de projecten in ons programma

Dagelijks leren en ontwikkelen

Succesfactoren voor ons als gemeente

1. Bevlogen bestuurder
2. Inrichting Opgave Duurzaam Veenendaal
3. Goede samenwerking met BOV en LivingLab
4. Intrinsiek gemotiveerd team
5. Dagelijks willen leren

Circulaire voorbeelden in de praktijk

1. Nieuwe IW4 gebouw en onze gemeentewerf

Voorbeelden Circulair Veenendaal

2. Brandweerkazerne

Voorbeelden Circulair Veenendaal

3. IKC het Franse Gat

Voorbeelden Circulair Veenendaal

4. Circulair asfalt en vergroenen Rondweg West

Voorbeelden Circulair Veenendaal

5. Noorderkroon pilot

Rol van ons als gemeente

1. Zelf het goede voorbeeld geven
2. Innovatieve oplossingen van bedrijven stimuleren
3. Actief communiceren
4. Zorgen dat circulaire economie centraal staat in het 'herontwerp' van onze stad
5. Aandacht hebben voor het draagvlak en de betaalbaarheid

Samen de uitdagingen oplossen

1. *Financiën (naar de waarde van materialen kijken i.p.v. geld alleen)*
2. *Veranderen(de) wet- en regelgeving*
3. *Ruimtebeslag*
4. *Oplossingen bedenken voor wat nu technisch nog niet kan*
5. *Mensen om ons heen motiveren en activeren*

Be the change!

Titanenstrijd -> titanenregio!

Vragen en reflectie op Casus 1

Duurzaamheid kan alleen met jou! En wat doen wij?

Casus 2

Arne Eindhoven (Building Balance) en HP Prangma (akkerbouwer, veehouder)

Gezond Bouwen; in Regio Foodvalley groeien huizen!

Nationale Aanpak Biobased Bouwen

Van boerenland
tot bouw materiaal

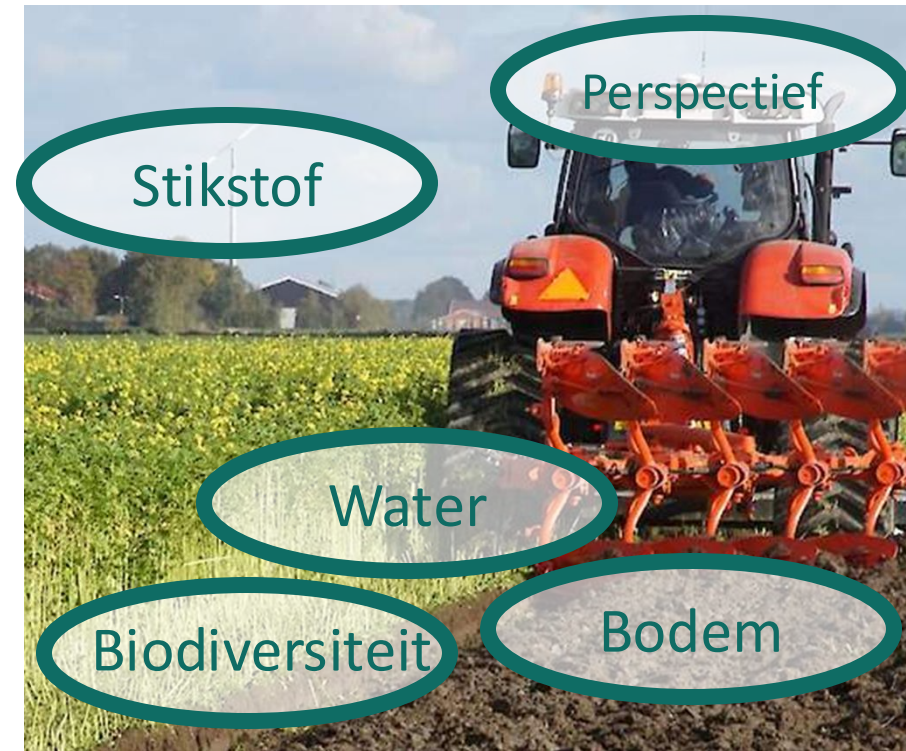

Nationale Aanpak Biobased Bouwen

Van boerenland
tot bouwmaterial

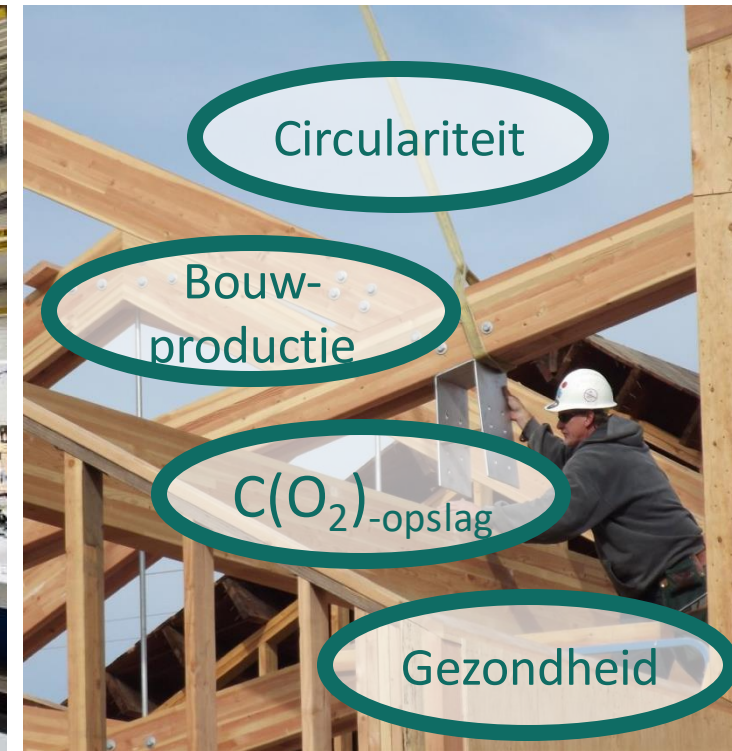
VAN LAND NAAR PAND

AGRO

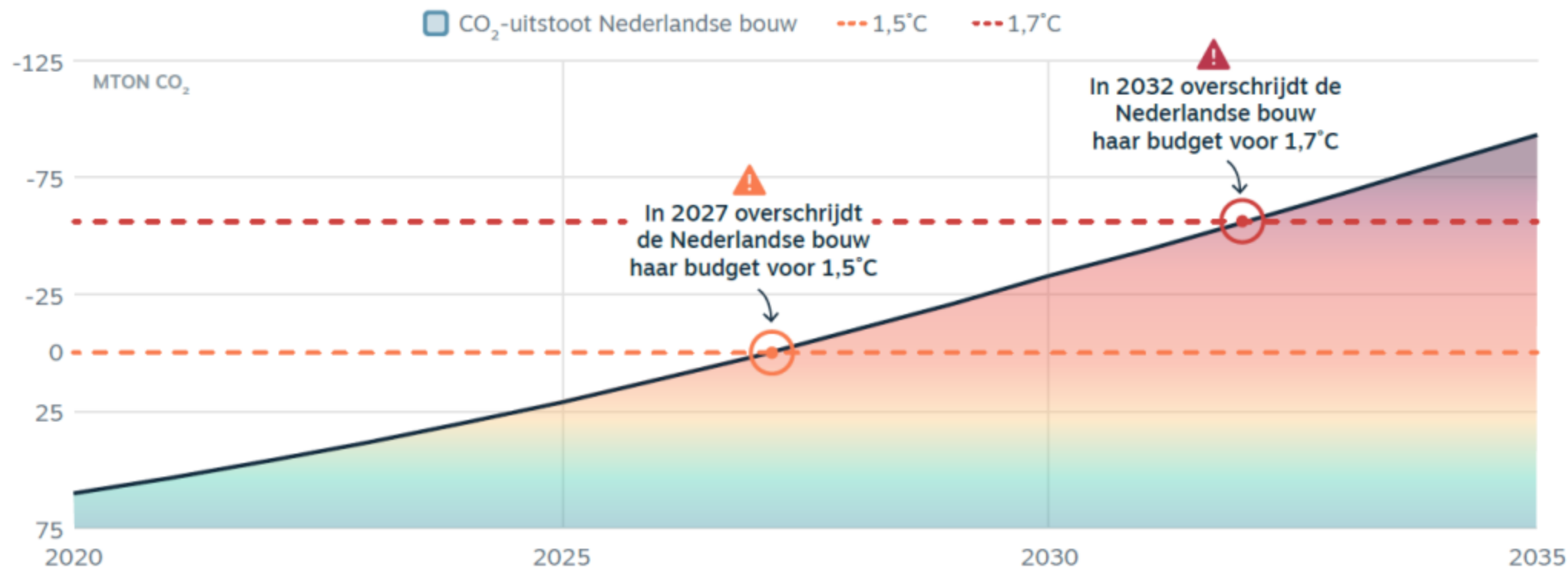
INDUSTRIE

BOUW

CO₂-budget Nederlandse woningbouw is 'op'

Wanneer overschrijden we ons CO₂-budget?

Resultaten in 2030

Outputs

- Tenminste 25 producerende ketens van boeren/verwerkers/bouwers (voor vezelgewassen).
- Tenminste 50.000 hectare vezelteelt per jaar (bestemd voor de bouw).
- Verwerkingscapaciteit voor minimaal 400.000 ton vezels per jaar.
- Minimaal 20 uitontwikkelde marktrijpe gewas-productcombinaties (van vezelgewassen).
- Minimaal 30 biobased bouwconcepten waarvan 30-45% biobased.

Outcomes

- Tenminste 30% van de nieuwbouwwoningen is gerealiseerd met 30% biobased materialen of meer.
- Tenminste 30% van de isolatie voor verduurzaming is uitgevoerd met biobased materialen.
- Tenminste 30% van de gebruikte materialen voor utiliteitsbouw is biobased.
- Tenminste 10% van het wegmeubilair (inclusief geluidsschermen, verkeerborden, lichtmasten en geleiderails) is biobased.
- Tenminste 15% van het straatmeubilair is biobased.
- Tenminste 15% van de nieuw toegevoegde bitumen in asfalt is minimaal 80% biobased.
- Tenminste 30% van de nieuwe oeverbeschoeiing is gemaakt van biocomposiet.
- Tenminste 50% geo-textiel in de waterbouw is biobased.
- Tenminste 20% van het niet-constructieve beton dat toegepast wordt in de GWW is bio-verrijkt voor tenminste 15%.
- 5.000 Fiets- en voetgangersbruggen zijn verrijkt met bio-composiet in het dek en/of de leuning.

30 – 30 – 30

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Outputs								
Aantal ketens	13 ketens	17 ketens	22 ketens	25 ketens	autonome groei			
Aantal hectare	2.000 ha	4.000 ha	7.000 ha	10.000 ha	20.000 ha	30.000 ha	40.000 ha	50.000 ha
Verwerkingscapaciteit	8.000 t	12.000 t	40.000 t	80.000 t	160.000 t	240.000 t	320.000 t	400.000 t
Aantal gewas-product-combinaties	3	5	7	10	13	16	18	20
Aantal bouwconcepten	1	3	6	10	15	19	25	30

Outcomes

% nieuwbouwwoningen >30% biobased	0%	1%	2%	5%	9%	15%	22%	30%
% biobased isolatie bij verduurzaming	0%	1%	2%	5%	9%	15%	22%	30%
% biobased materialen bij utiliteitsbouw	0%	1%	2%	5%	9%	15%	22%	30%
% wegmeubilair biobased	0%	0%	1%	3%	5%	7%	8%	10%
% straatmeubilair biobased	0%	0%	2%	4%	7%	10%	12%	15%
% asfalt >80% biobased bitumen	0%	0%	2%	4%	7%	10%	12%	15%
% niet constructief beton bioverrijkt	0%	0%	2%	5%	8%	12%	15%	20%
% oeverbeschoeiing van biocomposiet	0%	0%	2%	5%	9%	15%	22%	30%
% geotextiel in de waterbouw	0%	0%	2%	5%	19%	28%	38%	50%
# delen van fiets- en voetgangersbruggen	0	0	5	50	100	500	2.000	5.000

Impact

CO ₂ -reductie (Mton)	0,14	0,20	0,30	0,45	0,68	1,03	1,57
----------------------------------	------	------	------	------	------	------	------

VAN LAND NAAR PAND

Land selectie Land beheer Zaaien Telen Oogsten

AGRO

Vervoer Opslag Overslag Drogen Half fabricaat Productie materiaal

INDUSTRIE

Verwerking materiaal Gebouwd gebouw Exploitatie Hergebruik

BOUW

NATIONALE AANPAK BIOBASED BOUWEN

**Regelingen
Landbouw**

**Ministerie
LNV**

54 miljoen

**Regelingen
GWV-sector**

Ministerie I&W

19 miljoen

**Regelingen
verwerkercapaciteit**

**Ministerie
EZK**

45,2 miljoen

**Stimuleren NMD
productkaarten**

**Ministerie
BZK**

4,4 miljoen

**Subsidie Nationaal
Isolatieprogramma**

**Ministerie
BZK**

17,5 miljoen

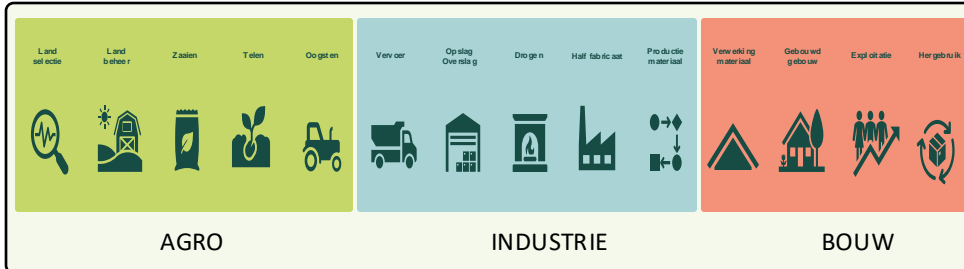
**Building Balance
activiteiten**

Interventies

60 miljoen

KENNIS ONDERZOEK EN CERTIFICERING

Stimuleren
productie vezel
gewassen en
gebruik
reststromen

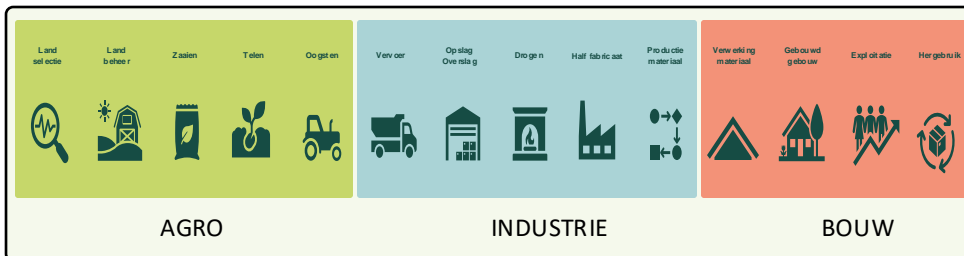

AGRO

INDUSTRIE

BOUW

Ketenprojecten

AGRO

INDUSTRIE

BOUW

Stimuleren
Vraag naar
biobased
bouw materialen

MARKTCONDITIES

Transitieloga:

1. Beginnen met koplopers
2. Snel schaalbare oplossingen
3. Eenvoudige actorencontext
4. Focus in oplossingen
5. Regionaal en landelijk
6. Betrek de hele keten
7. Condities creëren/optimaliseren
8. Ontwikkeling vanaf TRL7
9. Verkoop marktrijpe proposities
10. Aanbod en vraag in balans
11. Kostprijzdaling door schaal
12. Aansluiten gevestigde bedrijven

Regio Foodvalley
Circular

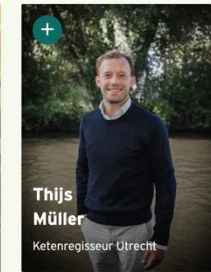
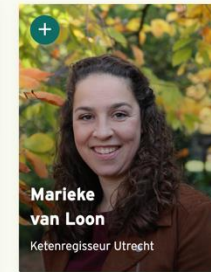
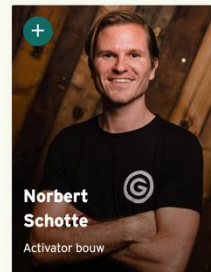
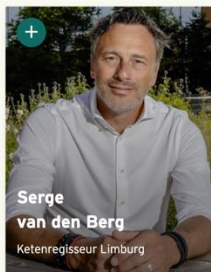
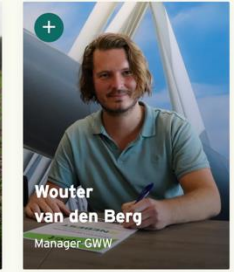
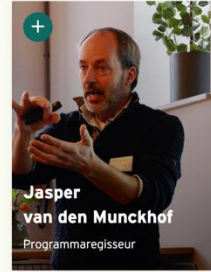
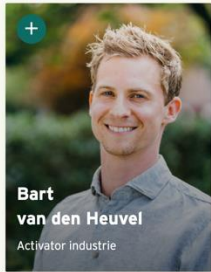
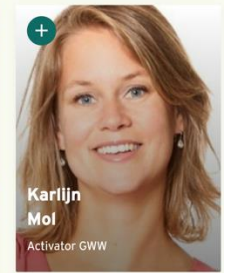
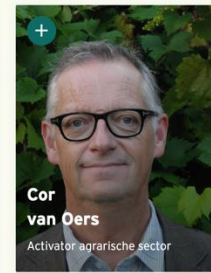
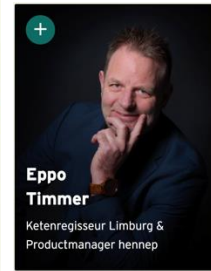
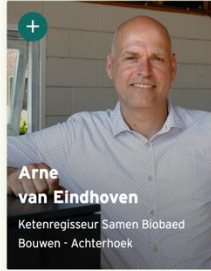

Regio Foodvalley
Circulair

Team Building Balance

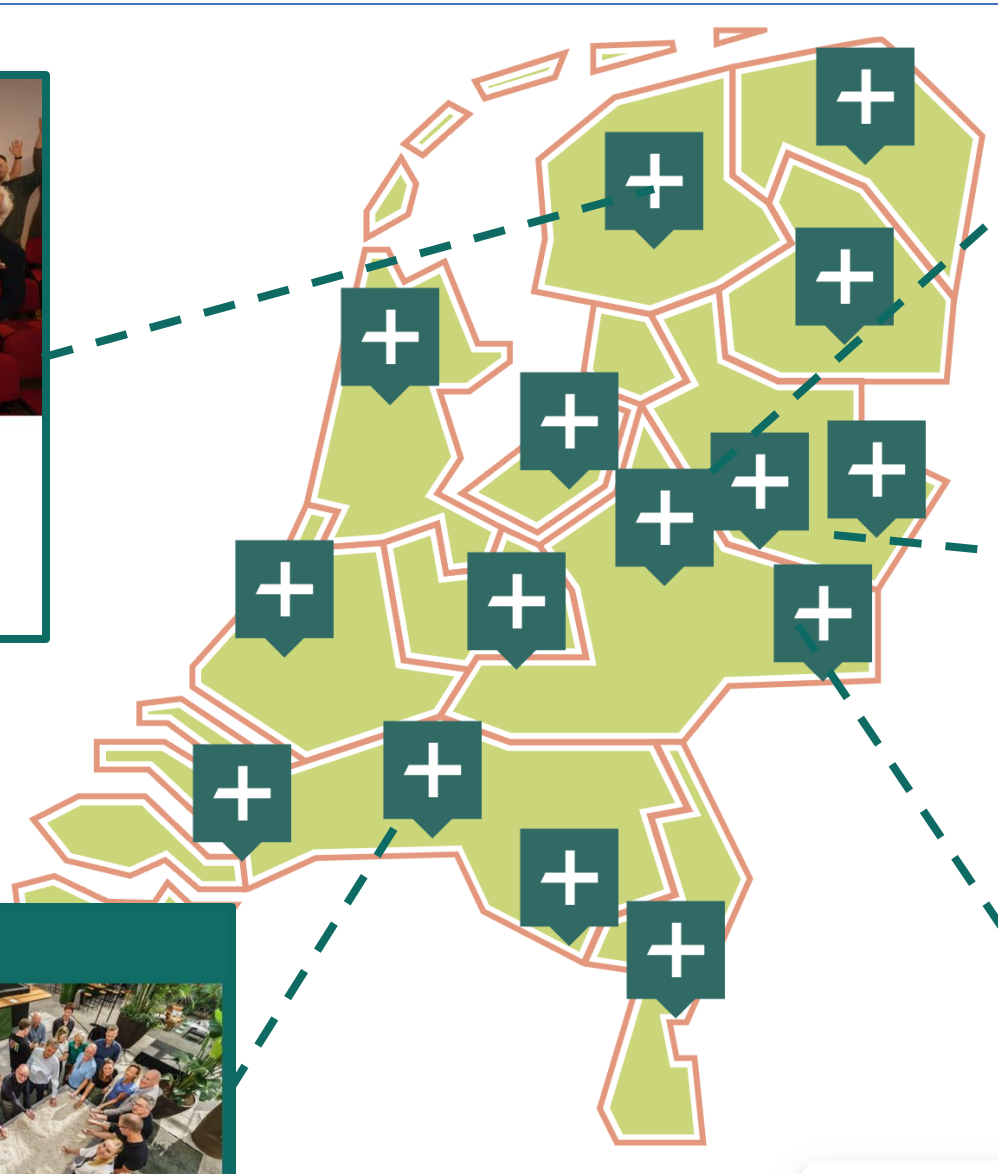

Regionale aanpak

**TIENTALLEN FRIESE PARTIJEN
ZETTEN HANDTEKENING ONDER
BIOBASED-INITIATIEF**

CIRCULAIR BOUWEN | 10 MAART 2022

Actueel

**Green Deal Biobased
(ver)bouwen in Salland**

7 juni, 2023

In 2030 worden in Salland 1.000
nieuwbouwoningen en nog eens
2.000 bestaande woningen (deel...

Ruim 30 bedrijven tekenen intentieverklaring
voor biobased (ver)bouwen in Twente

**Ruim 30 bedrijven
tekenen
intentieverklaring voor
biobased (ver)bouwen
in Twente**

5 oktober, 2023

Op 25 september tekenden ruim
30 bedrijven en organisaties de
intentieverklaring voor het projec...

8 januari 2024

**Vijf woningcorporaties slaan
handen ineen voor tests met
biobased isolatie in 2024**

Organisaties vanuit de hele keten, van
bouwers tot boeren, hebben zich onder
de noemer 'Samen Biobased Bouwen'
verenigd om zich...

**Brabantse
corporaties
bundelen krachten
voor biobased
bouwen**

Home - Actueel - Brabantse corporaties bundelen krachten voor biobased bouwen

Bouw

NATIONALE AANPAK BIOBASED BOUWEN INTERVENTIES

ACTIELIJN I. HET OPZETTEN EN OPSCHALEN VAN BIOBASED KETENS

- 1 Opzetten en opschalen van ketens van boeren, verwerkers en bouwers
- 2 Interbancair overleg voor de ontwikkeling van financieringsconstructies
- 3 Teelt van vezelgewassen op rijksgronden

ACTIELIJN II. VRAAGSTIMULERING BIJ BOUWERS EN OPDRACHTGEVERS

- 4 Aanpassen en aanscherping van normen om biobased bouwen te verankeren
- 5 Vergroten rol overheid als *launching customer* van biobased bouwmaterialen
- 6 Opnemen bonus op biobased materialen in subsidieregelingen
- 7 Doorontwikkelen van pilotprojecten tot marktrijpe oplossingen in de GWW-sector
- 8 Afspraken over standaardisatie van lokale uitvragen duurzame woningbouw
- 9 Biobased indicatoren opnemen in de uitvoering van de Woondeals
- 10 Biobased indicatoren opnemen in Bouwstroominitiatieven
- 11 Ontwikkelen standaard biobased-uitvraag voor inkoopbeleid medeoverheden
- 12 Ontwikkelen standaard biobased-uitvraag voor woningcorporaties
- 13 Ambtelijke ondersteuning gemeenten en provincies bij procedures
- 14 Verlaging hypotheektarieven voor biobased bouwen
- 15 Ondersteuning van bouwers

ACTIELIJN III. ACTIVATIE VAN AGRARIËRS EN VERWERKERS

- 16 Het ontwikkelen van een generieke methode voor *carbon credits*
- 17 Proefdraaien *carbon credits* en garantiefonds voor *carbon credits*
- 18 Oprichten van belangenvertegenwoordiging voor vezeltelers en -verwerkers
- 19 Doorontwikkeling afwegingskader vezelgewassen
- 20 Opzetten van een stimuleringsregeling voor verwerkers van vezels
- 21 Biobased *incubator* voor het ondersteunen van starten de verwerkers
- 22 Ondersteuning keuzes verwerkingstechnieken door vergelijking kosten en LCA

ACTIELIJN IV. TESTEN EN CERTIFICERING

- 23 Testfaciliteiten collectief benutten en testvragen bundelen
- 24 Stimuleren duurzaamheid biogroundstoffen
- 25 Testprogramma voor vezels, bouwmaterialen en constructies
- 26 Stimuleren extra biobased productkaarten in de Nationale Milieudatabase

ACTIELIJN V. KENNISDELING EN ONDERWIJS

- 27 Opzetten en doorontwikkelen Biobased Campus
- 28 Biobased leerstof opnemen in kwalificatiedossiers MBO/HBO/WO
- 29 Ontwikkelen uitgangspunten ruimtelijke kwaliteit en daarmee experimenteren
- 30 Samenwerking en kennisontwikkeling met bestaande agro-adviesbedrijven
- 31 Opleiding ontwikkelen voor relevante erfbedrevers
- 32 Regionale leernetwerken opzetten voor overstap op vezelteelt
- 33 Training biobased bouwen voor bouwers, architecten en ingenieurs
- 34 Technische kennis over materialen bundelen en verspreiden in de markt
- 35 Kennislacunes en mythes over toepassing van biobased doorbreken

ACTIELIJN VI. ONDERZOEK EN INNOVATIE

- 36 Experimenteren met natuurinclusieve teelt
- 37 Ontwikkeling voorwaarden regeneratieve teelt
- 38 Onderzoek naar en experimenteren met waterkwaliteitsverbetering bij vezelteelt
- 39 Onderzoek naar en experimenten met optimale beleidscondities voor vezelteelt
- 40 Onderzoek naar de biodiversiteitsbijdrage van vezelteelt
- 41 Het onderzoeken van de rol van een omschakelfonds voor boeren
- 42 Onderzoek naar verankering biobased bouwen in (bouw)regelgeving
- 43 Onderzoek naar de optimale toepassing van biobased bouw materiaal
- 44 Verkenning Garantiefonds voor de GWW-sector
- 45 Onderzoeken bijmengnorm biogroundstoffen t.b.v. in fratoepassingen

algemeen

agrarisch domein

industriedomein

bouwdomein

Vragen en reflectie op Casus 2

Gezond Bouwen; in Regio Foodvalley groeien huizen!

Pauze

Regio Foodvalley
Circulair .

Circulaire zeepkist

Pitch 1

Erik – Road2Work

Pitch 2

Kees – Buro Boot

Regio Foodvalley
Circulair .

oboros
reimagines interior concepts

Pioniers
in circulair
bouwen

oboros
reimagines interior concepts

oboros.nl

oboros
reimagines interior concepts

Pioniers
in circulair
bouwen

oboros
reimagines interior concepts

oboros.nl

Pitch 3

Carla – Sociale verspillingshub

Klimaat impact:

- Minder verspilling bij supermarkten en lokale stadstuinderijen
- KG gered voedsel
- KG CO2 besparing

Mensen
aan het werk

Sociale impact:

- Eet-initiatieven in buurthuizen
- Gezonde en gezellige maaltijden
- Geld besparing

**VOEDSEL
SURPLUS**
Maak voedselverspilling waardevol

Pitch 4

Dina – Waterstof

Pitch 5

Richard – De Groenerie

GROENERIE

Woman in red shirt working behind the counter.

Crates of fresh produce including oranges, lemons, and avocados.

Bar area with a tiled roof and large windows.

Pitch 6

Leon – Green Side

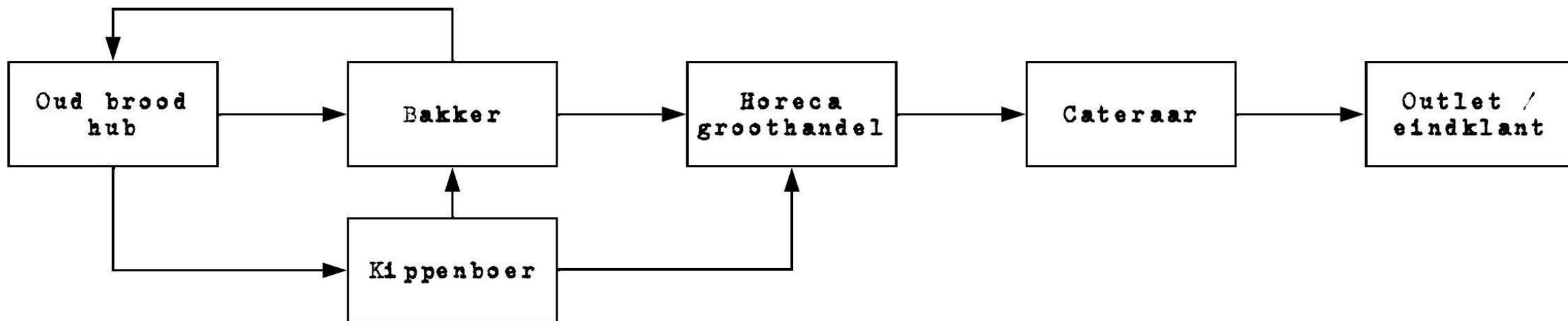
Regio Foodvalley
Circulair .

Pitch 7

Sebatiaan – Crumbz

Pitch 8

Gerard – Roseboom

Regio Foodvalley
Circulair .

ROSEBOOM

Circulaire sloop

Steenachtige
materialen

Pitch 9

Roelf – Restore

ACV-groep, Stichting Restore Kringloop en derde partijen

Regionaal netwerk
versterken

1. Opzetten Restore/ ACV academie met een praktijkruimte waar jongeren les krijgen in repareren van traditionele apparatuur. Er is samenwerking met de Repair Cafés in de regio
2. Het opstellen van een campagne voor inwoners rondom repareren en hergebruik van alles met een stekker en op batterijen, dit in samenwerking met de WUR.
3. Vanaf januari 2025 zal Restore de ophaaldienst voor elektrische apparatuur (incl. Witgoed) en metalen gaan uitvoeren voor ACV.

Onderzoek,
Ontwikkelen,
Informeren,
Beeldvorming,
Gedrag

De kracht van samenwerken

Pitch 10

Wie?

Plenair gesprek

Hoe maken we het samen rond?

Hoe brengen we Circulaire economie tot het nieuwe normaal?

Afronding

Rob den Hollander

Voorzitter Living Lab Regio Foodvalley Circulair

Regio Foodvalley
Circulair

Circulaire netwerklunch

Regio Foodvalley
Circulair

Bedankt voor de aandacht!

Living Lab Day